

in epistolam I ad Thessalonicenses II

seminus recepisse & iudei. Quasi dicat. Spiritus sanctus non est personarum acceptor: sed in ea plenitudine fuit apud vos sicut apud iudeos. Act. 2. Repleti sunt omnes spiritu sancto &c. Sed si ad secundum sic virtute id est virtuosam vitam vobis ostendens. Act. primo. Cepit dominus facere & docere &c. Et in spiritu sancto se suggerente. Mat. 10. Non estis vos qui loquimini &c. In plenitudine multa se qua instruit vos de omnibus que pertinent ad fidem necessaria. Inducit autem eorum testimonium ad hoc cum dicit. Quia vos scitis &c. id est qualia bona & virtutes ostendimus in vobis. 2. Cor. 5. Spero autem & in conscientia vestris manifestos nos esse. Deinde cum dicit. Et vos imitatores &c. ostendit quomodo predicatione sua virtute receperunt nec propter tribulationes recesserunt. Et primo ostendit eorum virtutes in hoc quod alios imitari sunt. Secundo quod alijs se imitabiles prestiterunt. Ita ut facti sitis &c. Circa primum duo facit: quia primo ostendit quos sunt imitati. Secundo in quibus sunt imitati: ibi. Excipientes &c. Circa primum dicit quod imitati sunt eos quos debuerunt scilicet prelatos. Et ideo dicit. Imitatores vos facti &c. Philipp. 3. Imitatores mei estote fratres &c. Sed imitati sunt non in eo in quo delinquitur sed in quo imitatur christum. Unde & dicit primo Cor. 4. Dixi imitatores mei estote sicut & ego christi. id est in quo imitatus sum christum se in patientia tribulationis. Mat. 16. Si quis vult post me venire abneget semetipsum & tollat crucem suam & sequatur me &c. primo Pet. 2. Christus passus pro nobis vobis relinquit exemplum ut sequamini vestigia eius &c. Et ideo dicit In multis tribulationibus: id est quibus multa tribulatio initeret propter verbum: tamen illud accepistis cum gaudio Jac. primo. Omne gaudium existimate fratres mei cum in temptationes varias incideritis &c. Act. 5. Habant apostoli gaudentes a conspectu concilij: quoniam digni habiti sunt pro nomine iesu contumeliam pati &c. Cuius gaudij spiritus sancti. Non alio quocumque qui est amor dei qui facit gaudium patientibus propter christum quod amat eum. Can. 8. Si dederit homo omnem substantiam domus sue pro dilectione quasi nihil despiciet eam. Et sic estis imitatores nostri quod se alijs estis imitabiles. An dicit. Ita ut & facti sitis &c. Circa quod tria facit: quia primo ostendit eos esse imitabiles. Secundo quomodo eorum fama divulgata est ibi. Vobis enim diffamatus est &c. Tertio quomodo ab omnibus laudabantur populis ibi. Ipsi enim annunciant &c. Dicit ergo. Ita perfecte nos imitati estis ut sitis facti forma id est exemplum vite non solum in terra vestra sed in alijs. Mat. 5. Sic luceat lux vestra coram hominibus ut videant opera vestra &c. Sed creditibus forma facti estis: quibus fides vestra innouit. Ad quod bonitas vestra accessit. Vobis enim diffamatus est sermo domini id est predicandi dominum id est vestra fama diffusa est non solum in macedonia & achaja que sunt vobis vicine sed fides vestra ad deum perfecta id est qua deus acceptat & coniungit vos deo. que etiam est in omni loco divulgata. Roma. primo. Fides vestra annunciat in vniuerso mundo &c. Et signum huius est: quia non est necesse &c. Boni enim predicatoris est bona aliorum in exemplum adducere. 2. Cor. 9. Vestra enim emulatio prouocauit plurimos. Deinde cum dicit. Ipsi enim. &c. ponit eorum laudem qua ab alijs laudabantur quia de vobis annunciant. &c. Pro uerbis. vltimo. Laudant illam in portis opera eius. &c. Laudant autem in vobis meam predicationem & vestram conuersionem. Annunciant ergo qualem introitus habuerimus ad vos: quia cum magna difficultate & in tribulationibus. Laudant etiam vestram conuersionem. Et ostendit quomodo a quo & ad quid conuersi sunt. Quo ad primum

dicit. Et quomodo conuersi estis ad deum id est & facilliter & perfecte. Jobelis. 2. Conuertimini ad me in toto corde vestro. &c. Eccl. 5. Ne tardes conuerti ad dominum & ne differas de die in diem &c. Quo ad secundum dicit. A simula cris. primo Cor. 12. Scitis quoniam cum gentes essetis ad simulacra muta putabamini cunctes &c. Quo ad tertium dicit. Seruire deo se seruitute latrice: non creature sed deo. Contra quod dicit Ro. primo Seruierunt creaturæ potius quam creatori &c. Et dicit. Cuius ut excludat ydolatricum cultum quia ydolatricum colebant quosdam mortuos quorum animas dixerunt deificatas: sicut Romulum et Hercule. Et ideo dicit. vno. Deutero. 32. Cuius ego in eternum &c. Item quia platonici putabant quasdam substantias separatas deos esse participatione. Dicitur vero non participatione diuine nature. sed quia seruientes sunt rebus munerandis: ideo quia sic estis restat ut remunerationem expectetis. Unde dicit. Et expectare filium eius se deus dei de celis descendente. Luc. 12. Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum quando reuertatur a nuptijs. &c. Esa. 30. Beati omnes qui expectant eum. &c. Illi autem sunt qui sunt lumbis percincti. Duo autem expectantur: se resurrectione: ut se et conformemur. Unde dicit. Quem suscitauit ex mortuis iesum. Roma. 8. Qui suscitauit iesum christum a mortuis uiuificabit & mortalia corpora vestra. &c. Philipp. 3. Reformabit corpus humilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue. &c. Item liberari a pena futura que iminet reus. A causa autem pene se peccato liberamur per christum. Unde dicit. Qui eripuit vos. &c. Apoc. 6. Abscondite vos a facie sedentis super thronum & ab ira agni &c. Ab hac ira nullus poterit nos liberare nisi christus. Mat. 3. Quis demonstrauit vobis fugere a ventura ira?

Capitulū secundū.

Nam ipsi scitis fratres introitum nostrum ad vos: quod non inanis fuit sed ante passi multa & contumelias affecti sicut scitis in philippis fiducia habuimus in deo nostro loqui ad vos eundem angelum dei multa sollicitudine. Exhortatio enim nostra non de errore neque de imundicia: neque in dolo: sed sicut probati sumus a deo ut crederet nobis euangelium ita loquimur: non quasi hominibus placentes sed deo qui probat corda nostra. Neque enim aliqui fuimus in sermone adulationis sicut scitis neque in occasione auaricie: deus testis est: nec querentes ab hominibus gloriam neque a vobis: neque ab alijs. cum possemus vobis oneri esse ut christi apostoli. Satisfacti sumus puuli in medio vestrum tanquam si nutritrix foueat filios suos: ita desiderantes vos cupide. volebamus tradere vobis non solum euangelium dei: sed etiam animas nostras quam charissimi nobis facti estis. Demozes enim factus estis fratres laboris nostri & fatigationis nocte et die operantes: ne quem vestrum grauarem predicatum in vobis euangelium dei. Vos testes estis & deus qui sancte & iuste & sine querela vobis qui credidistis assuimus sicut scitis qua-

Explanatio sancti Thome

litter vnūquēq; vřm sicut pater filios suos depcantes vos et consolantes. testificati sumus vt ambularetis digni deo qui vocauit vos in suū regnū et gloriaz.

Supra cōmendauit eos q; in tribulatiōib; verbū dei receperunt: hic cōmendat eos q; ab eo nō recesserūt ppter tribulationes. Et circa hoc tria facit: q; primo cōmōrat eorū tribulatiōes. Secūdo ostendit quale eis remedium adhibuit in tertio cap. ibi. Ppter qđ et. Tertio ppter quid ibi. Quia nūc vnim; et. Quia vero supra dixit de eis nunciari ab oibus introitū apli ad eorū cōuersionē: nō pmo agit de introitu suo. Scđo de eorū cōuersione. ibi. **Jo** et nos gratias. et. Circa primū tria facit q; pmo cōmōrat suā cōstantiā quā habuit ante q; ad eos veniret. Secūdo sinceritatē doctrine p quā eos cōuertit ibi. Exhortatio enim nostra et. Tertio sinceritatē sue cōuersionis cū pueris ibi. Vos em̄ et. Iterū prima in duas: q; pmo premitit tribulatiōes quas passus ē ante q; ad eos veniret. Scđo quō fiduciā et hoc non amiserit ibi. Fiduciā habuim; et. Dicit ergo. Dico q; annūciāt introitū nostrū quē et vos scitis quoniam nō fuit inanis. i. leuis: sed difficilis q; p multas tribulationes. Vel non inanis. i. vacu; sed plen;. Sen. pmo. Terra erat ianis et vacua et. Vel nō inanis. i. mobilis sed stabilis **Phil.** 2. Nō inuanū cucurri neq; inuacuū laboraui et. **Sz** ante sumus passi passiones corpales. **Prover.** 19. Doctrina viri p paciētiā noscīt. ps. Bene patientes erūt vt annūciat et. Itē spūales quia cōrumelijs ex hoc affecti i philipis vbi ppter curatiōē pbitonisse passus ē tribulationes. Et hec ciuitas ē macedonia. Nec tamē ppter hec fiducia pđicandi ē extincta. **1a. 12.** Ecce de; saluator me; fiducialiter agam et nō timebo et. Et hec fiducia fuit pđicandi ad vos euangeliū dei in multa sollicitudine de vestra cōuersione. **Ro. 12.** Qui pest in sollicitudine 2. **Coz. 11.** Ppter ea q; extrinsec; sūt instātia mea quoti diana sollicitudo oř ecclīaz. Deinde cū dicit. Exhortatio: ostendit sinceritatē sue pđicatiōis. Et circa hoc duo facit: q; primo pbat sinceritatē sue doctrine. Scđo quedam que dixerat exponit ibi. Non quasi hoibus et. Circa primū duo facit q; pmo excludit corruptionē doctrine. Scđo ponit sinceritatē ibi. Sed sicut pbat et. Doctrina autem corrupit vel ppter rem que docetur vel ppter intentionē docentis. Ppter p̄mū dupliciter corrupit doctrina scz vel per errorem sicut docens salutē esse p xpm cum legalib;. 2. **Thy. 3.** Mali hoies et seduatores. p̄ficiēt in peius errantes et in errorem mittentes: et. Ideo dicit. Exhortatio em̄ nostra non est sic aliquorū ex errore vel ppter imundiciā: sicut dicentis vacandum eē voluptatib; que doctrina est a quodā nicholao qui p̄misit p̄mūscia matrimonia cōmunicās alijs suā vxorem Ideo dicit. Nec de imundicia. **2. p̄. 2.** Permittit mulierē uezabel que se dicit pphetam docere et seducere seruos meos fornicari et māducare de idolotris et. **Job. 6.** Non inuenietis in lingua mea iniquitatē. Itē nec est exhortatio in dolo sicut quorūsdā qui licet verū dicant habēt tamē intentionē corruptā: quia nō pfectū auditorum neq; dei honore sed suū querūt honore. Contra qđ dicit. Neq; in dolo. **1. 9.** Sagitta vulnerans lingua eorum doli locuta est et. Sua ergo pđicatio nō est corrupta sed sincera. Sincera autē aliquid ē qđ seruat suam naturā. tunc ē pđicatio sincera quādo quis docet eotenoze et sine quo xps docuit. Et ideo dicit. Sed sicut p̄bati id ē eo modo et ea intentione qua de; nos elegit et ap̄probauit ad pđicandū euangeliū loquimur. **Gal. 2.** Creditū ē mihi euangeliū p̄p̄cij sicut petro circūcisionis

et. **Act. 9.** Has electionis ē mihi iste: vt portet nomen meū corā gentibus et regibus et filijs isrl. Deinde cui dicit. Non quasi hominib; et. ostendit q; sua pđicatio nō ē in dolo. P̄mo excludens illud per qđ videret esse dolosa. Secūdo manifestat per signum. ibi. Neq; aliquid quando et. Tertio per causam ibi. Neq; in occasione. et. Ppter primum dicit. Pđicatio mea non est quā si hominib; placens scz finaliter. ps. Dissipata sunt ossa eorum qui hominibus placent. **Sal. p̄mo.** Si hominib; placerem christi seruus non essem et. Aliquando tamē debent velle placere hominibus ppter gloriam dei vt pđicatio magis fructificet: sicut dicitur p̄me **Coz. 10.** Ego per omnia omnib; placeo et. **Sz** deo et. **Prover. 16.** Omnes vie hominū patent oculis eius et. Cui; autem signū ē quia nō adulationibus loquentes eis placētia. **1a. 30.** Loquimini nobis placētia: videte nobis errores. et. **Prover. 24.** Non lactes quemq; labijs tuis. et. Et idem ostēdit per causam. Ppter duo enim aliquis querit hominibus placere scz vel ppter beneficia: vel ppter gloriam. Hoc autē hic excludit. et primo primum dicens. Neq; fuimus. et. quia nō solum adulationē vitauim; sed etiā omnē occasionē auaricie. p̄me **Thy. 6.** Existimantium quęsum esse pictatē et. **1. 6.** Minori quippe vsq; ad maiorē omnes auaricie stus dēt. et. Scđo secūdu ibi. Neq; querētes a vobis neq; ab alijs gloria de doctrina cuz haberem; vnde possem; gloriari et accipere: imo oneri esse q; debebant ei gliam et sustentationē. Et vocat onus quia pueris eis pđicantes vltra modum hec ab eis querebant. **1a. 3.** Vos estis depasti estis vineā meam: et rapina pauperis in domo vestra. et. Deinde cū dicit. Sed facti sum; et. manifestat hec duo et primo q; nō querit humanā gloriā. Scđo q; nec occasionem auaricie ibi. Memores estis estis. et. Circa p̄mū duo facit: q; primo ostendit suā humilitatē Scđo sub similitudine ostēdit suā sollicitudinē ibi. Tanq; si nutrix et. Pponit ergo primū dicens q; facti sūt paruuli et. i. humiles. **Ecc. 32.** Receptorē te posuerūt noli extolli. esto in illis quasi vnus ex ipsis et. Qđ ostēdit in similitudine dicens. Tanq; si nutrix que scz condescendit infanti balbutiendo et loquēs vt puer loqui discat et i gestibus et etiā condescēdit. p̄me **Coz. 9.** Omnib; omnia factus sum. p̄me **Coz. 3.** Tanq; paruulis in xpo lac vobis potum dedi nō eteam et. Etiam **1a. 10.** Bonus pastor pasam suam dat pro ouibus suis et. Qm̄ charissimū. et. scđo **Coz. 12.** Ego autē libētissime impendam et superimpēdar ego ipe pro aīabus vestris: licz plus vos diligēs minus diligar. Deinde cum dicit. Memores enī estis et. ostendit secūdu dicens. Itē neq; per occasionē auaricie quia nihil a vobis sumpsimus sed de labore quia laboris et. Et aliqui laborant quidē: sed ex solatio: sed nos nō sed cum labore. Ideo dicit laboris nostri Nec ppter exercitatiōē corporis sed cum fatigatione: Unde dicit. Et fatigationis. Aliqui etiā laborāt de die nos de nocte. Per hoc em̄ voluit arcere pseudo qui nimis accipiebant: et ppter ociosos inter eos. p̄me **Coz. 4.** Laboramus operātes manib; nostris. Deinde cū dicit. Vos enī estis et. ponit puritatē sue cōuersionis: et primo quomō saneta quo ad vitam. Scđo quomō sollicita quo ad doctrinā ibi. Qualiter vnūquēq; et. Dicit ergo. Scitis quoniam sancte id ē pure. **1. 17.** et 19. Sancti estote quia ego sanctus sum. Iuste quo ad p̄ximū. **1. 2.** Sobrie et iuste et pie vinam; in hoc seculo et. Sine q̄rela nobis credidistis id ē ex quo credidistis nihil agentes: vnde quis posset scandalizare vnūquēq; vestrum singulariter. Nota q; singularis p̄dicatō quandoq; multū valet. **1. 4.** Itē pater. p̄me **Coz. 4.** Itē

Explanatio sancti Thome

terra et ira populo huic etc. Et non credas quod hec ira sit p-
centu annos sed usque ad fines mundi quando plenitudo
gentium intraverit etc. Luc. 19. 2. 21. et Mat. 13. Non re-
linquetur lapis super lapidem qui non destruat. Deinde
cum dicit Nos autem etc. Ostendit remedium quod eis propositum
ut adhibere scilicet quod personaliter iret ad eos. Et circa hoc
duo facit. quod primo ponit propositum sue visitationis. Secundo
impedimentum ibi. Sed impeditur etc. Tertio causas
quare volebat ire ibi. Que autem est etc. Dicit ergo Nos
fratres desolati a vobis a quibus eramus separati vel pro-
pter tribulationes vestras. ore id est carentes colloquio
ne. Et aspectu id est carentes visione. propter hec enim duo
necessaria est amici presentia. quod est consolativa. sed cor-
sumus presentes. 1. cor. 5. Ego absens quidem corpe pres-
ens autem spiritu etc. Abundantius festinauimus facies etc.
Et sicut corde sic et corpore presens esset. Ro. 15. Cupis-
ditatem habere veniendi ad vos ex multis causis precedenti-
bus annis etc. Festinauimus. dicit pluraliter. quia scribit
ex persona trium scilicet sui Siluani et Timothei. Ideo etiam
voluimus omnes forte semel. sed ego paulus semel et ite-
rum id est bis proposui. sed impediuit nos satanas id est
percurauit impedimenta forte per aeris tempestates Apoc. 7.
Isti sunt angeli qui tenent ventos. Deinde cum dicit
Que est enim. Ostendit causam propositi. primo quod ad
futurum. Secundo quod ad presens ibi Nos enim etc. Dicit
ergo. Desidero videre vos et gratias ago de bonis vestris
quod venerit vnicuique secundum opera. Maxima enim est retributio
predicatori ex his quos conuertit ad gaudium. quia gaudi-
um illorum est gaudium apostoli. quia bonorum eorum est bonum apostoli.
bonus enim effectus reducitur in bonum cause. Aut corona
glorie. quia pro certaminibus eorum: et iste qui induxit ad
certandum coronabitur. dux enim qui induxit milites ad pu-
gnam coronabitur. Eccl. 30. Qui docet filium laudabitur in illo
et in medio domesticorum in illo gloriabitur etc. Hec inquit spes
que est: Nonne vos? Immo sic. In futuro ante dominum no-
strum Iesum Christum in aduentu eius. sed etiam in presenti vos
estis apud omnes fideles gloria nostra. 1. cor. 9. Melius est
mibi mori quam ut gloriam meam quis euacuet etc. Et gaudium
quo letor de bonis vestris in presenti.

Capitulum tertium.

Propter quod non sustinentes am-
pli. placuit nobis remanere athe-
nis solis et misimus timotheum fra-
trem nostrum et ministrum dei in
euangelio christi. ad confirmandos vos et ex-
hortandos pro fide vestra. ut nemo moueat
in tribulationibus istis. Ipsi enim scitis quod in
hoc positi sumus. Nam et cum apud vos esse-
mus. predicabam vobis passuros nos tri-
bulationes: sicut et factum est et scitis. Propterea
et ego amplius non sustinens nisi ad cognoscere
domini fide vestram. ne forte temptauerit vos is qui
temptat. et inanis fiat labor noster. Nunc autem
veniente Timotheo ad nos a vobis et an-
nunciante nobis fidem et charitatem vestram
et quia memoria nostri habetis bonarum semper
desiderantes nos videre sicut et nos quod vos.
ideo consolati sumus fratres in vobis in om-
ni necessitate et tribulatione nostra pro fidem

vestram. quoniam nunc viuimus. si vos statim
in domino. Quam enim gratiarum actionem possu-
mus deo retribuere pro vobis in omni gau-
dio quo gaudemus propter vos ante deum
nostrum nocte ac die abundantius orantes
ut videamus faciem vestram compleamus ea que
desunt fidei vestre. Ipse autem deus et pater no-
ster et dominus Iesus Christus dirigat viam nostram ad
vos. Vos autem dominus multiplicet et abundare
faciat charitatem vestram in inuicem et in omnes
quem admodum et nos in vobis ad confirman-
da corda vestra sine querela et sanctitate an-
te deum et patrem nostrum in aduentu domini nostri Ie-
su Christi cum omnibus sanctis eius Amen.

Comemorauit tribulationes quas passi erant et remedia
quod propositum eis ipse dedit: hic ostendit quod eis subiecit
scilicet visitando per timotheum. Et primo agit de missione
nuncij. Secundo de relatione facta per eum ibi. Nunc autem
etc. Tertio de effectu relationis in apostolo ibi. Ideo consolatus
etc. Item prima in tres. quod primo premitur eam quare mis-
sus est. Secundo qualiter misit. Tertio eam propter quam
misit. Dicit ergo propter quod. id est quod impediuit nos sa-
tanas. in vos estis gloria nostra ideo non sustinentes potius
amoris inclinantis ad vos Esa. 1. Facta sunt mihi mole-
sta etc. Genes. 4. 5. Non se poterat eis cohibere. Placuit
nobis scilicet paulo et siluano remanere athenis solis et misimus
timotheum qui erat apostolo puenientissimus. Ipsi. 2. Item
ne habeo tam vnanime quam sincera affectio. pro vobis sollicitus
suis sit. 1. cor. 4. Misit ad vos timotheum qui est filius meus
charissimus et fidelis in domino etc. Item pro charitate adiuuans
puer. 18. Fratres qui inuauit a fratre quasi ciuitas firma etc. Mis-
sus est. Ecclesie dignitas est. 2. cor. 11. Ministri christi sunt et
ego etc. Dicit autem ad confirmandum eos et referendus spiritus.
Deinde cum dicit Ad confirmandum etc. Dicitur quod mittit ad
confirmandum. Et primo facit hoc. Secundo ponit rationem confirma-
tionis ibi. Ipsi enim etc. Dicit ergo Dico ad confirmandos et exhorta-
dos. quod pro exhortatione animi hominis confirmat. Job. 4.
Vacillantes confirmauerunt sermones tui etc. Lu. 22. Et tu
aliqui puerus confirma freres tuos etc. Et indigetis exhorta-
ri in fide vestra ut nemo moueat in his tribulationibus. Eccl. 10.
Si spiritus preterit habetis ascendet super te locum tuum ne dimi-
seris etc. Et autem ratio duplex confirmandi. Una ex ordinatione vi-
uina. Ipsi enim scitis etc. Quasi dicit Ita voluit deus ut per
tribulationes in celum intraretis Act. 14. Per multas tribu-
lationes oportet nos intrare in regnum dei. Act. 2. thi. 3. Pater
qui propter voluit viuere in christo ibi precitiosus patienter etc. Per
hanc viam iuit christus Luc. vl. Oportuit christum pati et resurre-
re et sic intrare in gloriam suam etc. Alia ratio est ex pre-
nuntiatione. quod punita minus ferunt. Unde dicit. Nam et cum apud etc. id est quod
ego dixi vobis tribulationes quas estis passi in istis annis. mi-
si etc. Quales scilicet essetis fortes in fide. puer. 27. Diligent-
er agnosce vultum pecorum tui et greges tuos sidera. Item Is. 4.
Temptat scilicet dyabolus. Mat. 4. Accedes temptator. Glo. Lu-
ius officium est temptare. Sed contra. Temptat mundus et caro. Ja-
1. Annusque temptat a concupiscentia sua etc. Item Sen. 22.
Temptauit deus abraham etc. Rideo. Temptare est expugnare
de alio sumere. In hoc considerandum est ad quod velit sumere et
quod. Nam hoc est triplex. Aliter ipse cognoscat. Aliter ut alium co-
gnoscat faciat. Primum modo deus non temptat. ipse enim scit quid
est in homine. Io. 2. Si sedo modo sic deus temptauit abraham. s.
ut alij sciret fidei eius. Sed primo modo temptare est duplex scilicet ut